

Dresden en omgeving

Paulien van den Berge

Colofon

Dresden en omgeving

©2023-2024 Odyssee Reisgidsen | Paulien van den Berge

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tweede druk 2024

ISBN 9789461231628

NUR 512

Auteur: Paulien van den Berge

Foto's: Paulien van den Berge tenzij anders vermeld

Kaarten Dresden: UvA-Kaartenmakers, Castricum | uva-kaartenmakers.nl

Met dank aan

Dresden Marketing GmbH; Robert Witsen, Verkeersbureau Saksen; Christfried Weyhmann; Hein en Marja Gast; Jens Genschmar; Thea de Zeeuw, DDR-museum, Monnickendam, Christoph Schölzel.

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via Bol.com of de Odyssee-website. De e-books zijn alleen verkrijgbaar via de Odyssee-website. Daarbij kan de reiziger zijn of haar eigen gids samenstellen.

Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Foto omslag paperback: Panorama van Dresden. Foto Marcel Quietzsch, ddpix.de | Dresden Marketing GmbH

Foto titelpagina: Frauenkirche

Foto pg. 5: Kunsthofpassage. Foto Tourismus Marketing Gesellschaft Sachsen | Judith Sprancken

Odyssee Reisgidsen

Volg Odyssee op Facebook en twitter

odvssee-reisgidsen.nl | info@odvssee-reisgidsen.nl

Voorwoord

Dresden, de hoofdstad van de Duitse deelstaat Saksen heeft zich met een opmerkelijke veerkracht bevrijd van de diepe sporen die nationaalsocialisme en communisme in de 20ste eeuw door de stad hebben getrokken. De pronkstad van weleer is in volle glorie herrezen.

De Altstadt staat vol met gerestaureerde of herbouwde kerken, paleizen en winkels. Vele musea lokken de bezoekers met een uiterst gevarieerd aanbod. De stadsdelen Neustadt en Loschwitz hebben meer een woonkarakter, maar zijn ook een bezoek waard. Tienduizenden studenten, high tech-bedrijven en onderzoeksinstellingen geven de stad een ongekende vitaliteit. Maar Dresden is ook een groene stad die uitstekend te voet of per fiets te verkennen is. De directe omgeving van Dresden is eveneens zeer de moeite waard. De oevers van de statig stromende Elbe en de Dresdner Heide zijn aantrekkelijke recreatiegebieden en iets verder weg liggen de porseleinstad Meissen en het Elbebandsteengebergte.

Met deze Odyssee Reisgids kun je gebaande én ongebaande wegen in Dresden verkennen. Ook deze Odyssee-gidsen kenmerkt zich door een eigentijdse beschrijving. Natuurlijk: kerken, kastelen en musea komen uitgebreid aan bod, maar ook minder bekende wijken, vergeten attracties en parken. Odyssee beschrijft Dresden niet als een openluchtmuseum, maar als een plek waar heden, verleden en toekomst samenkomen.

Veel reisplezier met deze Odyssee-gids!

Paulien van den Berge

Iets gemist?

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen? Rat het ons weten! Of heb je tips hebben over hotels, pensions, restaurants en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een email naar: info@odyssee-reisgidsen.nl. Voor updates zie odyssee-reisgidsen.nl/item/dresden-en-omgeving-updates.

Inhoudsopgave

Dresden verkennen

Pronkstad Dresden 7

Geschiedenis 9

Odysee's aanraders 14

Altstadt

Altstadt: het visitekaartje van Dresden 15

Neustadt

Gevarieerd en levendig 29

Buitenwijken

De buitenwijken van Dresden 36

Omgeving van Dresden

Odysee's aanraders omgeving van Dresden 47

Elbedal 48

Sächsische Schweiz 56

Müglitztal 62

Kastelenland 68

Praktische informatie Dresden

Dresden van A tot Z 71

Register 84

Kaders

Uitvindingen 11

Bombardementen op Dresden 17

Frauenkirche 19

Het meisje dat een brief leest 24

August der Starke 26

Anna van Saksen 28

Religies in Dresden 34

Robotron 41

Militärhistorisches Museum 45

Braziliaanse vogels 52

Meißner Fummel 53

Fietsen in het achterland 55

Elbebandsteen 57

Sorben 67

Pronkstad Dresden

Dresden pronkstad: Georgenbau met rechts de Hausmannurturm

Daarbuiten woedde een vuurstorm. Dresden was één grote vlam. Die vlam vrat alles op wat organisch was, alles wat kon branden. De volgende dag om twaalf uur durfden ze pas naar buiten. Toen de Amerikanen en hun bewakers buiten kwamen, was de hemel zwart van de rook. De zon was een priemende speldenknop. Dresden leek nu op de maan, uitsluitend mineralen. De stenen waren heet. Iedereen in de omgeving was dood.

Zo gaat dat.

Kurt Vonnegut, Slachthuis Vijf

Dresden (560.000 inw.), gelegen in het oosten van Duitsland, heeft het de laatste honderd jaar zwaar te verduren gehad. Naast de zwarte perioden van het nationaalsocialisme en het communisme hebben de verwoestende bombardementen van de geallieerden in februari 1945 diepe sporen achtergelaten. Met een opmerkelijke veerkracht is de stad er bovenop gekomen. Jarenlange restauraties hebben van Dresden weer een 'pronkstad' gemaakt, zoals het ook in de 18de eeuw was.

In de *Altstadt* staan de bekendste musea, kerken, paleizen en winkels, die na 1945 weer zijn opgeknapt of nagebouwd. Andere stadsdelen, zoals *Neustadt* en *Loschwitz* hebben meer een woonkarakter, maar zijn ook een bezoek waard. Zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts van de Elbe zijn er

talrijke interessante plaatsen en regio's, waarvan porseleinstad Meissen (20 km ten noorden van Dresden) en het Elbeandsteengebergte (30 km ten zuidoosten van Dresden) de bekendste zijn.

Bestuurs- en universiteitsstad

Zicht op Altstadt met vooraan de Augustusbrücke. Foto: Sylvio Dittrich

Omdat Dresden de hoofdstad van de deelstaat Saksen is, heeft de stad ook een bestuursfunctie met de daarbij horende overheidsgebouwen. Sommige zijn heel modern, zoals de *Landtag*, het Saksische parlement, op de linker Elbeoever tussen de Augustusbrücke en de Marienbrücke.

Ruim 44.000 studenten van veertien universiteiten en hogescholen (variërend van de technische universiteit tot een hogeschool voor kerkmuziek) zorgen voor de nodige levendigheid. Naast het toerisme (2,4 miljoen bezoekers per jaar) bestaat de economische bedrijvigheid vooral uit high tech-industrie en onderzoeksinstellingen.

Met een oppervlakte van 328 km² is Dresden na Berlijn, Hamburg en Keulen de vierde stad van Duitsland. Meer dan de helft van het grondgebied bestaat uit parken, bos en grasland. Vooral de Elbeoevers, de *Dresdner Heide* (bosgebied ten oosten van de Elbe) en het grote stadspark *Großer Garten* net buiten de *Altstadt* zijn belangrijke recreatiegebieden. Dresden beschikt over een dicht net van trein-, tram- en buslijnen. Maar ook per fiets of te voet is alles goed bereikbaar.

Odyssee's aanraders

Zwinger

- Heidefriedhof, groene begraafplaats met historische betekenis

Musea

- Albertinum, moderne(re) kunst in een prachtig verbouwd pand
- Gemäldegalerie Alte Meister, collectie topschilderijen
- Technische Sammlungen, een doe-museum voor jong en oud
- Militärhistorisches Museum, alle facetten van een oorlog

Kerken

Frauenkirche. Foto Bigstock | Mistervlad

Architectuur

- Zwinger, niet te missen gebouwencomplex met Gemäldegalerie Alte Meister
- Rathausurm, iconische beelden die de bombardementen overleefden
- Hauptbahnhof

Groene longen

- Großer Garten, grootste en mooiste park van Dresden
- Dresdner Heide, uitgestrekt bos hoog boven de Elbe
- Rosengarten, tuin vol rozen

- Frauenkirche, de koningin onder de kerken
- Hofkirche, origineel Silbermann-orgel
- Kreuzkirche, relatieve soberheid

Straten en pleinen

- Prager Straße, winkelstraat die op de Rotterdamse Lijnbaan lijkt
- Altmarkt, decor van de beroemde kerstmarkt
- Körnerplatz, druk en intiem plein tegelijk
- Neumarkt

Bijzonder

- Brühlsche Terrasse, wandelboulevard langs de Elbe
- Neues en Historisches Grünes Gewölbe, de schatkamer van Dresden
- Pfund's Molkerei, zuivelwinkel betegeld in Jugendstil
- Blaues Wunder, stalen brug over de Elbe

Altstadt: het visitekaartje van Dresden

Een bezoek aan de Altstadt is absoluut aan te raden als je voor het eerst in Dresden bent. Hier staan de belangrijkste paleizen, musea, kerken en andere gebouwen waar Dresden bekend om is. De Altstadt is redelijk compact en de culturele hoogtepunten liggen op loopafstand van elkaar. Daarom is de Altstadt bij dagjesmensen een populaire bestemming en kan het in de zomermaanden bij de belangrijkste bezienswaardigheden druk zijn. De inwoners van Dresden bezoeken de Altstadt vooral vanwege het uitgebreide winkelaanbod, dat grotendeels overdekt is. Bij mooi weer strijken de toeristen neer op één van de terrassen rond de Frauenkirche. De Dresdenaren zelf zoeken vooral de horeca in het gebied rond de Weiße Gasse op.

Frauenkirche

*Vanaf de 11de eeuw heeft er op de plaats van de **Frauenkirche** een kerk gestaan. Begin 18de eeuw dreigde de toenmalige kerk in te storten, waarop besloten werd een geheel nieuwe kerk te bouwen. Architect George Bähr tekende een groot en vooral hoog, achthoekig gebouw met een beeldbepalende koepel (met de bijnaam 'stenen klok'), die van veraf te zien was. Uiteraard werd voor de barokke kerk elbezaandsteen gebruikt. Alleen al voor de koepel was 12.000 ton zandsteen nodig. Op 15 februari 1945, twee dagen na de bombardementen, stortte de uitgerande Frauenkirche in. De DDR-autoriteiten besloten om niet over te gaan tot herbouw. De ruïne kreeg de status van een 'Mahnmal', een monument als waarschuwing tegen de oorlogsverwoestingen. Na de val van de muur nam een groep burgers het initiatief voor de wederopbouw, die zoveel mogelijk moest overeenkomen met het oorspronkelijke ontwerp. In totaal kostte de bouw €131 miljoen. Meer dan de helft is bijeengebracht door particulieren uit binnen- en buitenland. In de tentoonstellingsruimte beneden in de Frauenkirche wordt hier uitvoerig bij stilgestaan. Waar mogelijk is bij de wederopbouw gebruik gemaakt van origineel materiaal. Zo zijn er voor de buitenmuur 7110 stenen uit het puin gebruikt. Deze zijn door hun zwarte gloed goed te herkennen. Zo'n dertien jaar duurde het voordat de kerk helemaal klaar was. Sindsdien is het een grote toeristische trekpleister. Over het interieur is niet iedereen te spreken. Het zou te kitscherig zijn, maar smaken verschillen. Kritische orgelliefhebbers betreuren het dat het nieuwe orgel geen exacte kopie geworden is van het befaamde Silbermann-orgel, waar Bach nog op gespeeld heeft. Wie echter de kans krijgt een orgelconcert bij te wonen, moet daar gebruik van maken. De akoestiek is indrukwekkend.*

Luther voor de Frauenkirche

Langs de Elbe

Hoewel er vele straten op de **Neumarkt** uitkomen is het alleen voor voetgangers en fietsers een belangrijk verkeersknooppunt. Zelfs het openbaar vervoer is afwezig. Vanaf hier loopt de Altstadt zowel in noordoostelijke als noordwestelijke richting door. Via de trappen aan het einde van de Münzgasse kom je op de **Brülsche Terrasse**, een wandelpromenade boven op de vroegere verdedigingsmuur.

In de gewelven van de muur slaagde **Johann Friedrich Böttger** in 1708 met hulp van Ehrenfried Walter von Tschirnhaus erin om als eerste in Europa porselein te maken. De wandelpromenade was in die tijd een tuin, waar vele feesten werden gehouden. Keurvorst **Friedrich August II** schonk het in 1740 aan Graaf Von Brühl, een belangrijke minister. Beneden liggen de steigers van de stoomraderboten, die in de zomermaanden (en in mindere mate ook in de winter) op

een aantal gerenommeerde musea in het buitenland terug naar de plaats waar ze al 270 jaar verblijft.

Gemäldegalerie Alte Meister

De **Gemäldegalerie Alte Meister** is een 'must' voor elke kunstliefhebber. Het is het resultaat van een paar eeuwen verzameloede van de Saksische vorsten. Het bekendste werk is de Sixtijnse Madonna van Rafaël. Verder zijn er veel schilderijen van Hollandse, Vlaamse, Italiaanse en Spaanse meesters. Er zijn alleen al ongeveer achthonderd werken van Hollandse en Vlaamse schilders (o.a. Rembrandt, Vermeer, Rubens), waarvan ruim tweehonderd tentoongesteld.

Opvallend is dat de collectie al een paar eeuwen voor publiek toegankelijk is, voor het eerst in 1745 in de verbouwde stallen aan de Neumarkt (waar nu het Verkehrsmuseum is gevestigd) en vanaf 1858 op de huidige locatie in de Zwinger, pal aan het Theaterplatz. Tussen 2013 en 2020 is het gehele museum stapsgewijs gerenoveerd. De beroemde collectie beelden heeft na de renovatie ook een plaats gekregen in de Gemäldegalerie Alte Meister.

Goed om te weten: de toegang tot de Gemäldegalerie is inclusief de Porzellan-sammlung en de Mathematisch-Physikalischer Salon.

 Gemäldegalerie Alte Meister di-zo 10-18 uur • €14 • skd.museum

Residenzschloss

Het **Residenzschloss** ligt tussen de Hofkirche en de Neumarkt. Het was vanaf het midden van de 16de eeuw tot 1918 de hoofdverblijfplaats van de vorsten van Saksen. In de 13de eeuw stond er al een burcht. Begin 15de eeuw werd de **Hausmannnturm** gebouwd. Dat is nu een van de oudste delen van het Residenzschloss. De 100 meter hoge toren kan ook beklommen worden (327 treden, geen lift). Op 39 meter is een uitzichtplateau. Neem hiervoor de hoofdingang via de Schloßstraße.

In de loop der eeuwen zijn er verbouwingen geweest en werden delen bijgebouwd. Dat leverde een gevarieerde verzameling bouwstijlen op. Uiteraard werd ook het Residenzschloss bij het bombardement van Dresden verwoest. De restauratie kwam echter pas in de jaren 1980 op gang en raakte na de Duitse eenwording in een stroomversnelling. Rond 2025 zouden de werkzaamheden afgerond moeten zijn. De meeste bezoekers van het Residenzschloss komen voor de schatkamers in het *Neues Grünes Gewölbe* en *Historisches Grünes Gewölbe* waar zo'n 4500 voorwerpen tentoongesteld worden. De naam Grünes Gewölbe ("groene gewelven") slaat op de boogvormige groengeschilderde ruimten en wordt sinds 1586 al gebruikt. Een aantal jaar eerder liet keurvorst August van Saksen geheime opslagruimten inrichten voor zijn kostbaar-

Töpferstraße met de Hausmannnturm, Foto Patrick Eichler